

Лозовская А. Н.

Одесская национальная академия пищевых технологий

ОЦЕНКА СОЦИАЛЬНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ УСЛУГ (НА ПРИМЕРЕ УСЛУГ НАЦИОНАЛЬНОГО ЦИФРОВОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ)

Резюме

Проведена оценка социальной эффективности внедрения инновационных услуг (на примере услуг национального цифрового телевидения). Определяется роль телевидения как социально-значимая в обществе. Автором проведен анализ существующих решений в сфере оценки социальной эффективности. На его основе разработан метод комплексной оценки социальной эффективности внедрения услуг национально-го цифрового телевидения.

Ключевые слова: социальная эффективность, инновация, инновационная услуга, цифровое телевидение.

Lozovskaya A. N.

Odessa National Academy of Food Technologies

ESTIMATION OF SOCIAL EFFICIENCY OF INTRODUCTION OF INNOVATIVE SERVICES (ON THE EXAMPLE OF SERVICES OF NATIONAL DIGITAL TELEVISION)

Summary

Conducted estimation of social efficiency of introduction of innovative services (on the example of services of national digital television). The role of television as social meaningful is determined in society. By an author the conducted analysis of existent decisions in the field of the estimation of social efficiency. There was the worked out method of complex estimation of social efficiency of introduction of services of national digital television on his basis.

Key words: social efficiency, innovation, innovative service, digital television.

УДК 338.49

Малюк С. О.

Росинець В. Ю.

Миколаївський інститут права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

У статті досліджено проблеми функціонування малого підприємництва в Україні. Зазначено фактори, які негативно впливають на темпи росту малого підприємництва та гальмують його розвиток. Розкрито історію формування державної підтримки малого бізнесу та проаналізовано її роль у цій сфері.

Ключові слова: мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, державне регулювання, система оподаткування, зайнятість населення.

Постановка проблеми. Розвиток продуктивних сил, територіальний та галузевий поділ праці призвели до того, що, вже починаючи за ХХ століття, мале підприємництво перетворилося переважно з ремісничої діяльності в однопорядкову за технічною оснащенням і формою організації ланку великомасштабного суспільного виробництва. В Україні цей процес проходив дуже повільно у порівнянні з іншими економічно розвиненими країнами світу. Наукові теорії та практична діяльність держави довгий час орієнтувались лише на великі державні проекти. Тож, нові тенденції в еволюції малого підприємництва були помічені і оцінені в Україні із запізненням. Однак на сьогодні вже не можна не зважати на важливу роль малих підприємств у забезпеченні ефективного функціонування сучасної ринкової економіки. Малі підприємства є найбільш масовою формою ділової активності і більш стійкою до несприятливих умов, які можуть виникнути в сфері бізнесу. Саме діяльність цих підприємств є основним шляхом формування в суспільстві найбільш демократичного суспільного прошарку, так званого «середнього класу», завдяки якому значною мірою відбувається якісне зростання

економіки та рівня життя населення і водночас – укріплюються демократичні засади в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблемних питань державного регулювання та розвитку підприємництва присвячені праці таких вчених, як В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погірчук, Б.М. Данилишин, О.П. Кавтиш, Т.О. Колісна, О.М. Кондрашов, Т.В. Корягіна, Ю.Є. Осацька, Р.В. Рудник та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на досить великий масив теоретичних напрацювань вітчизняних вчених, на сьогоднішній день недостатньо дослідженими та не вирішеними залишаються питання, які стосуються вдосконалення механізмів реалізації державної політики підтримки малого підприємства, не досягнуто системного узагальнення фундаментальних проблем, які стримують розвиток малих підприємств, відсутні комплексні наукові рекомендації щодо створення цілісної ефективної системи регулювання їхньої діяльності, що і обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті. Головною метою дослідження є вивчення особливостей та визначення ролі дер-

жавного регулювання діяльності малих підприємств в Україні, враховуючи специфіку сучасного розвитку країни, а також виявлення та розкриття пріоритетних напрямків державної політики у сфері малого підприємництва.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Господарського кодексу України поняття «підприємництво» визначається як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Виходячи з даного визначення, можна визначити сутність поняття «малого підприємництва». Це також є самостійна, ініціативна господарська діяльність, але з незначною кількістю працівників та невеликими обсягами діяльності. Суб'єктами малого підприємництва є фізичні та юридичні особи у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб, та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

Головними цілями діяльності малих підприємств є виробництво товарів та послуг високої якості та низької собівартості, задоволення споживчого попиту населення тощо. Потреба у стабільній та ефективній державній підтримці обумовлена багатьма позитивними рисами малих підприємств. По-перше, воно є досить гнучким та мобільним, тобто досить швидко реагує на зміни певних умов його функціонування. По-друге, воно досить швидко адаптується до кон'юнктури ринку, місцевих умов та запитів споживачів, потребує достатньо невисоких експлуатаційних витрат та відносно невеликий капітал для його створення. По-третє, мале підприємство відіграє величезну роль у створенні нових робочих місць, формуванні середнього класу населення та створенні конкурентного середовища як важливої рушійної сили економічного прогресу.

На жаль, мале підприємство має і свої недоліки. До них можна віднести: низьку продуктивність праці у порівнянні з крупними підприємствами; нездатність впроваджувати дуже важливі капіталомісткі досягнення науки і техніки у виробництві; вища інтенсивність праці за рахунок збільшення тривалості робочого дня, використання сімейної праці; економія на створенні необхідних умов для технічної безпеки. На сьогоднішній день малі підприємства мають великі труднощі з фінансування, отриманням кредитів та велику заборгованість. Тож, як свідчать останні світові тенденції, саме цілеспрямована та ефективна державна підтримка підприємств, особливо малих форм господарювання, є найбільш важливою особливістю сучасної політики у галузі підприємництва, що допоможе усунути всі недоліки та посилити позитивні сторони малого підприємства. Окрім того, саме в середовищі малого бізнесу, особливо новоствореного, досить слабкі традиції ринкової культури, легко сприймаються методи недобросовісної конкуренції, відбувається нехтування екологічними та санітарними вимогами і інтересами споживачів, тому у цій сфері потрібен дієвий державний контроль. В Україні, незважаючи на декларовану підтримку малого підприємництва з боку держави, її вплив на його становлення є явно недостатнім [2, с. 60].

Взагалі формування державної підтримки малого бізнесу почалося в Україні з 1991 року, з прийняття Закону України «Про підприємни-

цтво» (втратив чинність 01.01.2004 року), який визначив загальні правові, економічні та соціальні засади, умови здійснення підприємницької діяльності, правові основи державного регулювання та підтримки підприємництва. Для того, щоб реалізувати державну політику сприяння розвитку підприємництва, у тому числі малого бізнесу, у березні 1993 року Кабінетом Міністрів України була схвалена перша Програма державної підтримки підприємництва в Україні.

Наступним етапом стало прийняття у 1999–2001 роках 20 указів Президента з питань розвитку підприємництва. Верховна Рада також прийняла закони України «Про захист економічної конкуренції», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Окремі норми цих законів передбачали виняток для суб'єктів малого та середнього підприємництва у тій частині положень, що жорстко регулювали дії суб'єктів господарювання у сфері економічної конкуренції.

Ще одним важливим заходом державної підтримки малого бізнесу в Україні стало впровадження ефективної податкової політики та надання пільг у сфері оподаткування суб'єктів малого бізнесу. В результаті впровадження цієї політики Указом Президента України «Про спрощену систему оподаткування обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» з 1 січня 1999 року для суб'єктів малого підприємства було запроваджено сплату єдиного податку. Цим же указом відбувалося спрощення бухгалтерського, податкового обліку та звітності для суб'єктів малого підприємства.

Новий етап в історії створення регіональних програм пов'язаний з затвердженням постановою Кабінету Міністрів України Державної стратегії регіонального розвитку від 21.07.2006 року на період до 2015 року, що стало поштовхом для розробки стратегій соціально-економічного розвитку окремих регіонів України [4, с. 182]. Підтримка розвитку малого підприємства повинна носити регіональний характер та враховувати рівень розвитку підприємства в окремих районах та видах економічної діяльності. При розробці регіональних програм підтримки необхідно враховувати економічну спеціалізацію того чи іншого регіону, рівень його виробничого потенціалу та наявність відповідної сировинної бази. Такий стан справ дуже позначився на ефективності функціонування державної системи підтримки малого бізнесу. За даними державного комітету статистики 2009 році у малому бізнесі України працювало близько 6,5 млн. найманих працівників. У 2010 році за даними Державної служби статистики цей показник зменшився до 4,9 млн. зайнятих осіб. Як бачимо, ці показники свідчать про тривожну тенденцію згортання сектора по кількості зайнятих у ньому. З одного боку, це пояснюється негативним впливом економічної кризи, а з іншого боку, це пояснюється наслідками так званого «негативного бізнес-клімату» в Україні і щорічного його погіршення.

У грудні 2010 року було створено Координаційну раду з питань розвитку малого та середнього підприємства. Також за ініціативою Уряду Верховною Радою України було прийнято ряд законодавчих актів, які були направлені на спрощення та здешевлення започаткування і припинення підприємницької діяльності.

Наступним важливим кроком стало прийняття у 2012 році Закону «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в

Україні», який визначив правові та економічні засади державної політики у сфері підтримки та розвитку малого і середнього підприємництва.

Проаналізувавши зміст даних програм, можна визначити їх найбільш суттєві недоліки, а саме: неузгодженість елементів програм; неконкретність поставлених завдань та дуже широкий спектр планованих заходів, що веде до розпорошення. Виходячи з цих програм, ми можемо також встановити, що за роки незалежності в Україні практично сформована законодавча база та створені необхідні умови для діяльності цих підприємств, а малий бізнес виділений в окрему сферу, яку держава намагається підтримувати. Проте підприємництво в Україні розвивається в дуже складних умовах, пов'язаних з наявністю низки проблем об'єктивного і суб'єктивного характеру, які зумовлені відсутністю спільних думок щодо шляхів подальшого розвитку країни, єдиного уявлення про цілі і зміст регулювання підприємницької діяльності, в тому числі малого бізнесу [6, с. 71-72].

Згідно зі статистикою у сфері малого бізнесу в Україні станом на 1 січня 2011 року було зареєстровано 151,4 тис. підприємств, які забезпечували 7% ВВП. Тоді як у Чехії, Словаччині та Угорщині частка малих підприємств у ВВП знаходиться на рівні 30-40%. В Україні найбільша кількість малих підприємств знаходиться в Києві, на другому місці – Автономна республіка Крим. По областях України статистика виглядала таким чином: найвищі показники концентрації малого бізнесу в Київській, Дніпропетровській та Донецькій областях, найнижчі в Рівненській, Чернівецькій та Волинській областях.

За даними державного комітету статистики України малі підприємства складають 93,7% від загальної кількості усіх підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності. Так, станом на кінець 2012 року їх число склало 150,8 тис. підприємств. Основні показники розвитку малих підприємств за 2009-2012 роки ми можемо побачити в таблиці 1 [5].

Таблиця 1
Основні показники діяльності малих підприємств в Україні за 2009-2012 рр.

Показник	Роки			
	2009	2010	2011	2012
Кількість підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	75	70	70	63
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	2152	2073,6	2070,8	2054,7
Кількість найманих працівників, тис. осіб	2067,8	1992,5	1991,1	1990,5
Середня заробітна плата по малих підприємствах, грн	950,21	1185,5	1317,7	1623,15
Частка обсягу реалізованої продукції малих підприємств до загального обсягу реалізації, %	16,7	14,2	13,8	12,2
Частка підприємств, що одержали збитки, до загальної кількості малих підприємств, %	39,9	41,4	42,5	45,6

Наведені дані свідчать про погіршення стану даного сектору економіки. Всі показники, окрім середньої заробітної плати, яка збільшилась за аналізований період на 672,94 грн, що в більшій мірі зумовлено зростанням мінімальної заробітної плати, відображають зростання негативних тенденцій. З 2009 по 2012 роки спостерігається зменшення кількості малих підприємств на 10 тис. наявного населення на 12 одиниць, зайнятих і найманих працівників майже на 5% та 4% відповідно. Також відбувається зменшення частки обсягу реалізованої продукції малими підприємствами до загального обсягу реалізації.

Таким чином, проаналізувавши вищенаведені факти, ми можемо виявити саме ті головні фактори, які гальмують розвиток даних підприємницьких структур. На перше місце треба поставити саме недостатню державну підтримку, а саме фінансову, інформаційну та консультативну. Особливо гостро стоїть проблема фінансової підтримки, рівень якої є дуже низьким та не відповідає затвердженому державним бюджетом (таблиця 2).

Таблиця 2
Фінансування заходів регіональних програм розвитку малого підприємництва

Рік	Передбачено фінансування	Фактично профінансовано	Відсоток використаних коштів
2010	37656,1	6959,1	18,5
2011	42139,5	11094,7	26,3
2012	30708,7	14814,7	48,25

Проблема державної підтримки полягає також у тому, що в Україні малий бізнес практично не бере участі у закупівлі державою товарів, робіт і послуг. Таким чином, механізм державних закупівель не використовується як інструмент державної політики сприяння розвитку малого бізнесу, порушується принцип права рівної участі всіх суб'єктів підприємницької діяльності у тендерах. Основні причини того, що малий бізнес майже не бере участі в системі державних закупівель, – це висока корумпованість системи державних закупівель та відсутність належного рівня прозорості процесу державних закупівель [7].

Другим фактором, який гальмує розвиток малих підприємств, є недосконалість, нестабільність та обтяжлива система оподаткування. Розвиток системи оподаткування малого бізнесу в Україні характеризується постійним зростанням на нього податкового навантаження. Прийняття нового Податкового кодексу також не дало очікуваних позитивних змін, а, навпаки, ускладнило проблему вибору оптимальної системи оподаткування та сприяє розвитку лише великому бізнесу.

Третя причина гальмування – це проблеми в отриманні кредитів. Як свідчать офіційні дані, стан кредитування малого бізнесу знаходиться в досить скрутному становищі (таблиця 3). Через ризик неповернення кредитних зобов'язань та недосконалість державне регулювання і систему правового захисту, переважна більшість українських банків відмовляються співпрацювати з малими суб'єктами господарювання [4, с. 30].

Також до основних проблем можемо віднести: незадовільну інтеграційну підтримку, тобто малі підприємства України постійно зазнають тиску з боку великих корпорацій та конкурують між собою; недостатня урегульованість відносин між суб'єктами підприємницької діяльності і органами

Таблиця 3
Питома вага кредитів, наданих банками України малим підприємствам у загальному обсязі кредитного портфелю банку

Роки	Питома вага кредитів, %
2010	10,7
2011	12,6
2012	13,7

влади; негативні інфляційні процеси, що ведуть до збільшення витрат підприємства на сировину, матеріали та всі інші елементи, що включаються до собівартості. Отже, як бачимо, означені проблеми функціонування та розвитку малого бізнесу в Україні потребують кардинального перегляду державної регуляторної політики у цій сфері [8, с. 8].

Державне втручання щодо забезпечення умов розвитку малого бізнесу, на нашу думку, має здійснюватися через проведення соціально-економічної, валютно-фінансової, структурно-інвестиційної і науково-технічної політики у вигляді різних важелів: розробки цільових програм з ресурсним забезпеченням, проведення податкової та тарифної політики, системи держзамовлень, субсидій, кредитів, гарантій, інформаційно-маркетингового забезпечення, системи державного прогнозування та програмування. Іншими словами, можемо сказати, що державне регулювання – це форма цілеспрямованого впливу держави через систему економічних та адміністративних методів з метою підтримки та забезпечення розвитку сфери платних послуг та інших видів економічної діяльності.

Державна підтримка особливо необхідна малому підприємству в умовах кризи, оскільки дозволить активізувати його діяльність, забезпечити зайнятість населення і завдяки цьому посприяти переходу населення від бідності – через самозайнятість і розвиток малого підприємництва – до середнього класу. Тому всі інструменти державної політики мають бути спрямовані на стимулювання людей сміливо займатись малим бізнесом та, відповідно, на легкість ведення підприємницької

діяльності. Сьогодні державі потрібно провести роботу по залученню нових кваліфікованих кадрів для сфери підприємництва та навчання незайнятого населення основам підприємницької діяльності. Вирішення цих завдань полягає в створенні умов для самозайнятості безробітного населення шляхом навчання зареєстрованих безробітних за професіями, що дають змогу займатися підприємницькою діяльністю; здійсненні професійної підготовки і підвищення кваліфікації підприємців; надання консультаційної та організаційної допомоги підприємцям-початківцям з питань законодавства й оподаткування. Також необхідно удосконалювати інформаційне та нормативно-правове забезпечення діяльності підприємців у сфері малого бізнесу; підвищувати якість рекламно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері; розвивати інноваційну діяльність в підприємницьких структурах, сприяти освоєнню нових технологій і винаходів.

Висновки. В результаті проведеного дослідження було проаналізовано проблеми функціонування малих підприємств в Україні та визначено роль держави в стимулюванні підприємницької активності. За аналізований період спостерігається відчутне зменшення кількості малих підприємств на 10 тис. наявного населення та збільшення кількості збиткових підприємств майже на 15%. На основі визначених проблем було запропоновано варіанти підвищення прибутковості малих підприємств, а саме: проведення податкової реформи, залучення нових кваліфікованих кадрів, усунення проблем отримання підприємствами кредитів тощо. Було також виявлено, що реалізація цих завдань визначить майбутнє українського малого підприємництва, яке безпосередньо залежить саме від державного регулювання від вдосконалення механізмів, форм і методів управління його розвитком. Створення сприятливого підприємницького середовища в країні призведе до зменшення чисельності безробітних, наповнення місцевих бюджетів та насичення ринку якісними товарами і послугами.

Список літератури:

1. Господарський кодекс України : науково-практичний коментар // станом на 18 березня 2013 р. / Д.Л. Тупчієнко, С.В. Мостовенко, С.Г. Деледівка [та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 672 с.
2. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства : навчальний посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погірчук. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Данилишин Б.М. Державна підтримка та податкове регулювання підприємницької діяльності в Україні : монографія / Б.М. Данилишин, О.М. Кондрашов. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 296 с.
5. Кавтиш О.П. Аналіз діяльності підприємств малого бізнесу та шляхи підвищення її прибутковості / О.П. Кавтиш, Т.О. Колісна // Ефективна економіка. – 2013. – № 3. – С. 30–34.
6. Корягіна Т.В. Особливості державного регулювання малого підприємництва в Україні / Т.В. Корягіна, Ю.С. Осацька // Економічні науки. – 2012. – № 4. – С. 69–76.
7. Малий бізнес: надежды и реальность [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ubr.ua/top/malyi-biznes-nadejdy-i-realnost>.
8. Рудник Р.В. Державне регулювання діяльності малих і середніх підприємств: домінанта національної стратегії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08. 00. 03 «Економіка та управління національним господарством» / Р.В. Рудник. – К., 2010. – 19 с.

Малюк С. А.
Росинец В. Ю.

Николаевский институт права Национального университета «Одесская юридическая академия»

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Резюме

В статье исследованы проблемы функционирования малого предпринимательства в Украине. Определены факторы, которые негативно влияют на темпы роста малого предпринимательства и сдерживают его развитие. Раскрыта история формирования государственной поддержки малого бизнеса и проанализирована ее роль в этой сфере.

Ключевые слова: малое предпринимательство, субъекты малого предпринимательства, государственное регулирование, система налогообложения, занятость населения.

Malyuk S. O.
Rosynet's V. Y.

Nikolaev Institute of Law of the National University «Odessa Law Academy»

STATE REGULATION OF SMALL ENTERPRISES IN UKRAINE

Summary

The article deals with the problems of functioning of small enterprises in Ukraine. It was indicated the factors, which negatively affect on tempo of small business growth and restrain it development. It was disclosed the history of formation of state support of the small business and it was analyzed its role in this sphere.

Key words: small enterprises, small business subjects, state regulation, system of taxation, employment of the population.

УДК 338.012

Марковська О. К.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ФАКТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ВИДАВНИЧОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Обґрунтовано роль конкуренції в ринкових умовах. Визначено особливості ведення конкурентної боротьби на видавничому ринку. Виявлено можливі ризики у діяльності видавничих підприємств. Розкрито специфіку забезпечення конкурентоспроможності видавничих підприємств.

Ключові слова: видавничий бізнес, конкуренція, конкурентоспроможність, особливість, ризик.

Постановка проблеми. Сьогодні для того, щоб виробникові добитися успіхів в конкурентній боротьбі, необхідно не просто вивчати ринок, правильно оцінювати свою конкурентоспроможність, можливості конкурентів і чинники що їх визначають, але так само ще й надавати керуючий вплив на конкурентоспроможність, формувати основні напрямки її підвищення.

Ще в далекі історичні часи зародився прототип видавничого бізнесу, а саме зі створенням і переписуванням книг для власних потреб людей за деякі винагороди. Саме використання друкованої техніки стало важливим етапом в становленні цієї галузі. І вже зі становленням і розвитком ринку видавничий бізнес сформувався як один з його елементів.

Необхідність ведення конкурентної боротьби за цільові ринки спонукає управлінців підприємств до вдосконалення якісного рівня розвитку бізнес-процесів та формування конкурентних переваг. Очевидно, що управлінські рішення щодо активізації джерел конкурентних переваг не можуть бути аргументованими та ефективними без попереднього здійснення оцінки та аналізу конкурентоспроможності підприємства. Специфіка методичних аспектів здійснення оцінки конкурен-

тоспроможності підприємства суттєво впливає на змістовне наповнення кінцевого результату оцінки – підґрунтя подальшого управлінського рішення.

Для аналізу рівня конкурентоспроможності підприємств попередньо слід проводити моніторинг стану ринку, стану конкуренції на даному ринку, визначення основних та потенційних конкурентів, визначення можливих ризиків для підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями, що стосуються видавничої галузі, присвячено наукові роботи Ю.О. Барнича, О.В. Афоніна, Б.В. Никифорука, В.І. Теремка, Є.М. Палиги, З.М. Холода, О.М. Боженко, Л.А. Швайки, Х.Я. Яремик, О.А. Сухорукової, А.А. Мохонько, А.М. Штангрета та ін. Більшість розглянутих наукових досліджень та публікацій пов'язано з висвітленням тенденцій розвитку галузі, сучасних проблем її функціонування та напрямів їх вирішення. Автори Л.А. Швайка, А.М. Штангрет відобразили особливості та закономірності функціонування сукупності видавничих, поліграфічних, видавничо-поліграфічних господарських структур, а також організації книгорозповсюдження [8]. Л.А. Швайкою здійснено комплексну оцінку функціонування видавничого